



Met wie kan ik erover praten?

Zoekt u hulp of andere informatie?
Heeft u er behoefte aan om uw hart eens te luchten?
Zoekt u informatie over een type kanker of de
behandelingsmogelijkheden?
Wilt u weten hoe u op een dienst van Stichting tegen
Kanker beroep kunt doen?

Bel dan gratis en anoniem naar de Kankerfoon.
Professionele hulpverleners (artsen, verpleegkundigen)
nemen er de tijd voor iedereen die met kanker
geconfronteerd wordt.

**Stichting tegen Kanker
luistert naar u.**



**Kankerfoon
0800 15 802**

Stichting tegen Kanker ©

**Iedere werkdag van
9u tot 13u, op maandag van 9u tot 19u.**

Leuvensesteenweg 479
1030 Brussel
tel.: + 32 2 733 68 68
info@kanker.be
www.kanker.be



Stichting van openbaar nut

Chemotherapie



Stichting van openbaar nut



Inhoud

Voor wie is deze brochure bestemd?	3
Wat is kanker?	4
■ Chemotherapie	6
■ Chemotherapie: met welk doel?	8
■ Hoe verloopt een chemotherapie?	10
■ Wat zijn de bijwerkingen?	11
■ Praktische tips om de levenskwaliteit tijdens een chemotherapie te verbeteren	12
■ Effecten op de seksualiteit en de vruchtbaarheid	17
■ Andere bijwerkingen	18
■ Vooruitgang	20
■ Levenskwaliteit	21
Nuttige informatie	22
Stichting tegen Kanker: één missie, drie doelstellingen	27

Voor wie is deze brochure bestemd?

Deze brochure richt zich in de eerste plaats tot personen geconfronteerd met chemotherapie. Wanneer men kanker vaststelt, rijzen er talloze vragen en emoties:

- hoe en waarom de ziekte zich ontwikkelt;
- welke onderzoeken en behandelingen noodzakelijk zijn;
- hoelang alles kan duren;
- of genezing mogelijk is;
- of de behandelingen toelaten om een normaal leven te leiden;
- of u hulp nodig hebt;
- welke kosten de ziekte met zich meebrengt;
- of u het al dan niet aan de mensen in uw omgeving vertelt;
- ...

Op die en tal van andere vragen moeten geleidelijk aan antwoorden komen, afhankelijk van geval tot geval en de persoonlijke ontwikkeling van elke patiënt.

Uw arts speelt daarin een belangrijke rol. Hij of zij kan u precieze informatie geven over de evolutie van uw geval. Uiteraard moet u er wel naar vragen.

Deze brochure wil u dus zeker niet alles leren over uw behandeling. Ze bezorgt u wel zeer belangrijke, **algemene informatie** om te begrijpen wat chemotherapie is. De brochure helpt u om de juiste vragen aan uw arts te stellen, als u meer wilt weten over uw gezondheidstoestand.

Denk ook aan de mensen uit uw omgeving. Ook zij zitten met heel wat vragen. Deze brochure kan hen daarbij helpen.



Wat is kanker?

Kanker is het resultaat van een diepgaande en complexe functieverstoring van bepaalde cellen.

Normaal gezien vermenigvuldigen onze cellen zich uitsluitend om de groei en het onderhoud van ons organisme te verzekeren en blijven ze in dat deel van het lichaam waar ze zich horen te bevinden.

Binnenin elke cel waken verschillende genen (genetisch materiaal dat we van onze ouders meekrijgen) nauwgezet over dat proces. Toch kunnen er zich in de cel afwijkingen voordoen, zodat ze de controle over de vermenigvuldiging verliest.

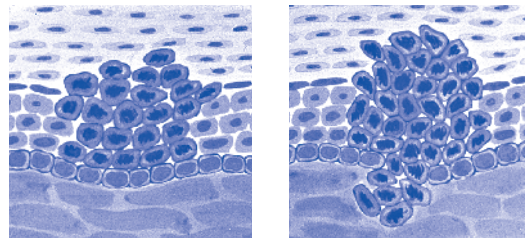
De oorzaak van die afwijkingen kan liggen bij tal van chemische stoffen of kankerverwekkende stralen die de genen kunnen beschadigen.

Een opeenstapeling van schade in welbepaalde genen is dus nodig om kanker te doen ontstaan. Dat neemt heel wat tijd in beslag. Vandaar dat kanker zelden voorkomt bij kinderen en dat de frequentie toeneemt met het ouder worden.

Eerst wordt er vanuit de eerste cel die zich overdreven vermenigvuldigt, een reeks van overtollige cellen aangemaakt, die zich op hun beurt zonder controle vermenigvuldigen.

Sommige daarvan ontsnappen uit hun oorspronkelijke plaats om andere delen van het lichaam te koloniseren.

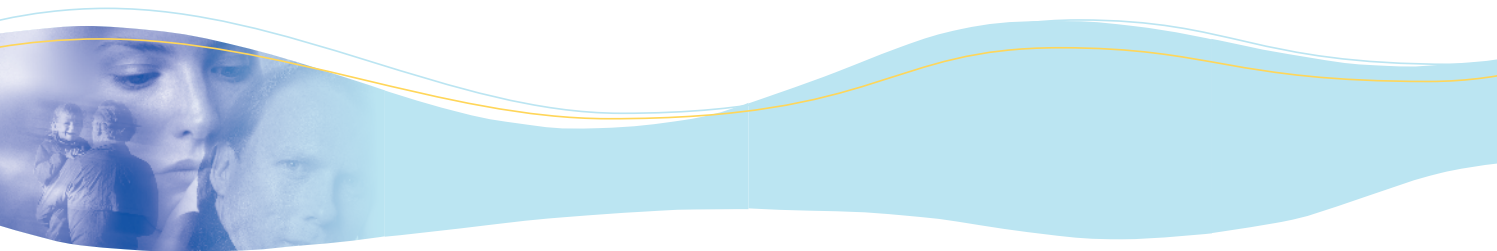
Dat kan gebeuren via de bloed- en lymfevaten. Er vormen zich dan kolonies van kankercellen op afstand van het oorspronkelijke gezwel. Die uitzaaiingen noemen wetenschappers **metastasen**. Zij zijn verantwoordelijk voor de ernst van de ziekte. Daarom is het best een kanker te behandelen voordat er zich uitzaaiingen voordoen.



Uitzaaiing van kankercellen

Kanker kan wel uitzaaien maar gaat niet over van mens op mens.

Nog een laatste precisering van de woordenschat: een gezwel wil niet altijd kanker zeggen. Het gaat om een massa overtollige cellen die al dan niet kankerachtig kunnen zijn. In het eerste geval is er sprake van een kwaadaardig gezwel (kanker), in het tweede geval gaat het om een goedaardig gezwel.



■ Chemotherapie

Wat is chemotherapie?

Chemotherapie is het gebruik van geneesmiddelen om kankercellen te doden.

We gebruiken chemotherapie bij heel wat verschillende vormen van kanker, vaak **bovenop chirurgie, radiotherapie** en soms **andere behandelingen** (hormoontherapie, nieuwe doelgerichte therapieën).

Hoe werkt chemotherapie?

Geneesmiddelen voor kankerbestrijding kunnen **cellen doden die zich vermenigvuldigen**.

Kankercellen vermenigvuldigen zich snel en veel. Meestal zijn ze erg gevoelig. De geneesmiddelen circuleren in het bloed en bereiken zo zowel de kankercellen die zich in het gezwel bevinden als de kankercellen in eventuele uitzaaiingen.

Jammer genoeg is **hun invloed niet beperkt tot de kwaadaardige cellen**, maar tasten ze alle cellen aan die een actieve celdeling hebben (zoals de cellen die de darmwanden bekleden, die het bloed verversen of die de haren doen groeien).

Er zijn tientallen verschillende soorten chemotherapieën. Afhankelijk van de soort kanker kunnen één of meer types chemotherapie voor een behandeling worden gebruikt.

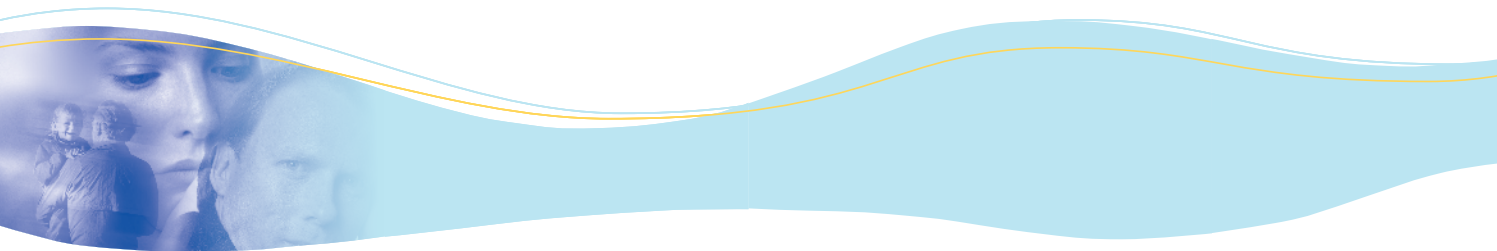
Kankercellen reageren verschillend op de verschillende types chemotherapie. Om een zo goed mogelijk resultaat te bereiken, wordt daarom vaak een combinatie van verschillende

chemotherapieën toegepast. Deze vullen dan elkaars werking aan.

De gevoeligheid van kankercellen voor chemotherapie kan tijdens de behandeling afnemen. Ook kan resistentie optreden. In dat geval reageren kankercellen niet meer op de tot dan toe gebruikte medicijnen. Dan moet de combinatie medicijnen aangepast worden, of moet men de behandeling onderbreken. Sommige soorten kanker zijn minder of helemaal niet gevoelig voor cytostatica. Dan gebruikt men geen chemotherapie.

Het innemen van andere medicijnen kan het effect van de chemotherapie beïnvloeden. Het is daarom belangrijk dat uw behandelende arts weet welke middelen (zowel klassieke als niet-klassieke) u nog meer gebruikt, ook als het gaat om eenvoudige aspirines, voedingssupplementen of vitaminetabletten.

Omgekeerd is het voor andere zorgverleners, zoals uw tandarts of andere artsen (klassieke en niet-klassieke), belangrijk om te weten dat u cytostatica krijgt. Zij kunnen hier dan bij een behandeling rekening mee houden.



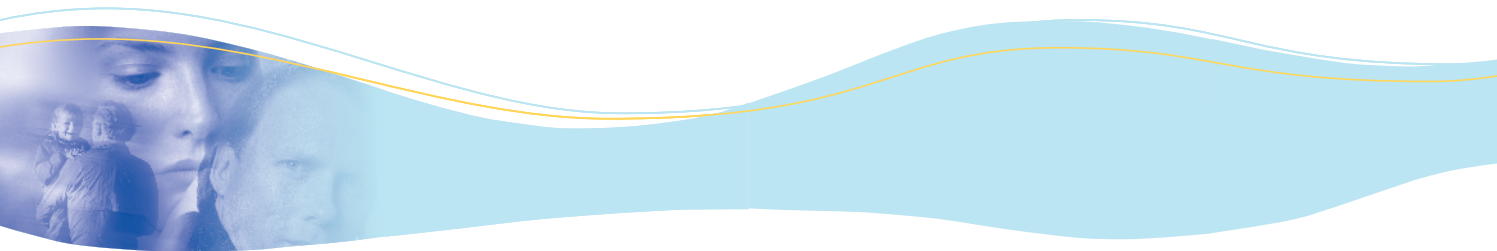
■ Chemotherapie: met welk doel?

Meestal bestaat een **chemotherapie** uit een **combinatie van geneesmiddelen** die een verschillende werking hebben. Zo krijgen de kankercellen van verschillende kanten tegelijk aanvallen te verduren. Dat **verhoogt de doeltreffendheid** van de behandeling.

Het type van geneesmiddelen, de dosering en de eventuele combinatie met andere behandelingen (chirurgie, radiotherapie, hormoontherapie, doelgerichte behandelingen) verschilt van geval tot geval. Het is van belang dat een medisch oncoloog (specialist in medicamenteuze kankertherapie) wordt geraadpleegd. Chemotherapie kan verschillende doelen hebben, afhankelijk van geval tot geval:

- Als **curatieve behandeling** (gericht op genezing). Bepaalde kankertypes reageren goed op een behandeling met meerdere cytostatica waardoor de kankercellen vernietigd worden. In dat geval kan met chemotherapie op zich een definitieve genezing verkregen worden.
- Als **adjuvante behandeling** (bijkomende behandeling), na een lokale behandeling. Na een chirurgische interventie of radiotherapie kan een adjuvante chemotherapie voorgeschreven worden om de achtergebleven kankercellen - ter plaatse of op afstand, in de uitzaaiingen - die te klein zijn om op te sporen (micro-metastasen), te vernietigen. Een adjuvante behandeling moet de genezingskansen verhogen.

- Als **neoadjuvante behandeling**. Dan wordt de chemotherapie toegediend vóór een lokale behandeling met bestraling en/of chirurgie. Het voornaamste doel is om het volume van de tumor te doen dalen. Zo vergemakkelijkt men latere behandelingen (bijvoorbeeld minder ingrijpende operaties).
- Als **palliatieve behandeling** (om symptomen te verzachten). Hierbij is het doel niet meer definitief genezen maar de ontwikkeling van de ziekte af te remmen en/of de levenskwaliteit van de patiënt te verbeteren door de symptomen te verzachten. Dit wil in geen geval zeggen dat dit type behandeling voorbehouden is voor mensen op het eind van hun leven (palliatieve behandeling mag niet verward worden met palliatieve zorgen).



■ Hoe verloopt een chemotherapie?

Chemotherapie gebeurt voornamelijk door **injecties in een ader**. Er bestaan ook andere manieren van toediening: via de mond, door intramusculaire of onderhuidse injectie.

Het **onderhuids plaatsen van een kleine injectiekamer** (Port-A-Cath) verbonden met een grote ader vergemakkelijkt de herhaalde intraveneuze injecties voor chemotherapie. Deze injectiekamer brengt men aan onder plaatselijke verdoving. Na de behandeling verwijderd men ze op dezelfde manier.

Frequentie en duur van de behandeling hangen af van het type van kanker, de gebruikte geneesmiddelen en de manier waarop de patiënten de chemotherapie ondergaan.

Meestal kiest men voor een **toediening met tussenpozen**. Tijdens de rustperiodes kan het lichaam dan opnieuw op krachten komen.

■ Wat zijn de bijwerkingen?

Chemotherapie valt niet alleen de kwaadaardige cellen aan, maar ook alle normale cellen die zich snel vermenigvuldigen.

Vooraf het beenmerg (dat instaat voor de productie van bloedcellen), het spijsverteringsstelsel, het voortplantingssysteem en de haarwortels zijn er bijzonder gevoelig aan.

Daarom zijn ook vermoeidheid, bloedarmoede, gebrek aan witte bloedlichaampjes, misselijkheid, braakneigingen en haarverlies mogelijke of zelfs vaak voorkomende bijwerkingen, afhankelijk van het type chemotherapie. Toch kan hun intensiteit verschillen van persoon tot persoon. Bovendien zijn ze van **voorbijgaande aard**.

De normale weefsels bezitten immers sterke regeneratiecapaciteiten. Daardoor kan het lichaam bij het stopzetten van de behandeling vrij snel de schade herstellen.

Belangrijke precisering: er bestaat geen verband tussen de doeltreffendheid van de chemotherapie en de aanwezigheid of intensiteit van bijwerkingen.



■ Praktische tips om de levenskwaliteit tijdens een chemotherapie te verbeteren

Vermoeidheid

Chemotherapie gaat vaak gepaard met een intense vermoeidheid. Ze bereikt gewoonlijk haar hoogtepunt op de tiende dag van de kuur om daarna te verbeteren tot de volgende chemotherapie.

Enkele tips om er mee om te gaan:

- plan uw activiteiten naargelang de energie die u hebt;
- verschillende korte rustpauzes zijn beter dan een lange siësta;
- slaap niet teveel of te vaak overdag teneinde een goede nachtrust te behouden;
- besteed uw energie aan belangrijke taken en laat u daarbij gerust helpen;
- vraag een meer gedetailleerde brochure (Kanker en hevige vermoeidheid) aan over dit onderwerp bij Stichting tegen Kanker.

Aangepaste fysieke activiteit kan helpen de vermoeidheid tegen te gaan (zie p. 22, Rekanto).

Misselijkheid en braakneigingen

Anti-emetica (geneesmiddelen tegen misselijkheid en braken) spelen een belangrijke rol bij de controle van dat probleem. **Praat erover met uw huisarts of een diëtist.**

Kies zoveel mogelijk voor een kwaliteitsvolle voeding. Uw lichaam heeft dat nodig om aan de schok van de ziekte en de behandelingen te kunnen weerstaan. Volg zeker nooit een dieet zonder daarvoor eerst het akkoord te hebben van uw huisarts.

Enkele praktische tips kunnen u helpen:

- neem meerdere kleine maaltijden verspreid over de hele dag;
- vermijd te drinken tijdens de maaltijd om uw maag niet met vloeistof te vullen;
- drink minimum een uur voordat u aan tafel gaat of na de maaltijd;
- eet voedsel op kamertemperatuur eerder dan te warm of te koud te eten;
- vermijd suikerwaren, vetten en gefrituurde voeding;
- eet langzaam en kauw goed;
- vermijd geuren die u kunnen hinderen (roken, parfums, kookgeuren);
- rust wat na de maaltijd, bij voorkeur in een zittende positie;
- neem uw kunstgebit of verwijderbare, valse tanden uit tijdens de behandeling (een voorwerp in de mond kan braakneigingen veroorzaken);
- als u zich misselijk voelt, adem dan langzaam en diep in via de mond.



Diarree

Als de diarree **langer dan 24 uur** aanhoudt of gepaard gaat met krampen of pijn, **praat er dan over met uw arts.**

Enkele tips om de diarree onder controle te houden:

- probeer vloeibare voeding om uw darmen tot rust te laten komen;
- drink veel (appelsap, water, lichte thee, rijstwater, heldere bouillon); deze drankjes zijn best lauw of op kamertemperatuur, laat het gas van koolzuurhoudende dranken ontsnappen alvorens ze op te drinken;
- als de situatie verbetert, eet dan stilaan vezelarme voeding (rijst, bananen, appelmoes, puree, beschuiten);
- eet kleine porties en vaker;
- vermijd voeding die krampen veroorzaakt (koffie, bonen, noten, kolen, kruiden, suikerwaren).

Droge of pijnlijke mond en keel

Als u wondjes hebt in uw mond, praat er dan over met uw arts.

De volgende tips kunnen helpen:

- drink regelmatig drankjes zonder bubbels of alcohol;
- zuig op ijsblokjes of snoepjes zonder suiker;
- eet zachte of waterrijke voedingswaren (appelmoes, soepen, roomijs);
- maak moeilijk door te slikken voedsel vochtig;
- vermijd zure voeding en dranken (tomaten, sinaasappelen, pompelmoes);
- vermijd te gezouten of te kruidige voeding;
- zorg voor een goede mondhygiëne (poets voorzichtig de tanden met een zachte tandenborstel, ga naar de tandarts).

Infecties

Als u symptomen van een infectie opmerkt (lichaamstemperatuur hoger dan 38 °C, rillingen en klam zweet, witte vlekken in de mond, een brandend gevoel bij het plassen enzovoort), **praat er dan over met uw arts alvorens een koortswerend middel te nemen.**

De volgende tips kunnen nuttig zijn om de kans op infectie te verkleinen:

- vermijd mensenmassa's en vooral mensen met een besmettelijke ziekte;
- was uw handen (vooral voor elke maaltijd en nadat u naar het toilet bent geweest);
- krab niet aan puistjes of korsten en trek het vel rond uw nagels niet weg;
- gebruik een elektrisch scheerapparaat om snijwondjes te voorkomen;



- poets regelmatig uw tanden zonder het tandvlees te schaden (zachte tandenborstel, geen tanddraad);
- ontsmet zorgvuldig elke wond;
- was na elke stoelgang zachtjes en voorzichtig de anale streek;
- neem elke dag een douche en droog uw huid zachtjes af;
- ververs regelmatig uw handdoeken.

Haaruitval

Haaruitval doet zich niet noodzakelijk bij elke chemotherapie voor.

Het dragen van een koelhelm tijdens elke chemotherapiesessie kan de haaruitval verminderen. De resultaten verschillen wel van persoon tot persoon en naargelang het type van chemotherapie. Praat erover met uw arts voor het begin van de behandeling als u er een beroep op wilt doen.

Als u een zo natuurlijk mogelijke pruik wilt dragen, kies er dan één voor de haaruitval. Als u lang haar hebt, kunt u het geleidelijk aan korter laten knippen om alvast aan het idee van een kort kapsel te wennen.

■ Effecten op de seksualiteit en de vruchtbaarheid

De invloed die chemotherapie heeft op de seksualiteit verschilt van persoon tot persoon.

Bij vrouwen doen zich soms effecten voor die vergelijkbaar zijn met de menopauze, of een tijdelijke of permanente onvruchtbaarheid. Als u op een leeftijd bent waarop u kinderen kunt krijgen, vraag dan aan uw arts welk voorbehoedsmiddel het meest geschikt is voor u. Zwanger worden tijdens een chemotherapie wordt afgeraden. Sommige geneesmiddelen kunnen immers aangeboren afwijkingen veroorzaken. Sommige chemotherapieën houden dan weer geen grote risico's in voor een ongeborn kind. Is er een kinderwens na de behandeling, dan kan een stukje eierstok afgenomen en ingevroren worden vóór de behandeling.

Bij mannen doet zich soms een voorbijgaande of definitieve onvruchtbaarheid voor. Met het oog op kunstmatige bevruchting in de toekomst is het mogelijk om voor het begin van de behandeling sperma in te vriezen.



■ Andere bijwerkingen

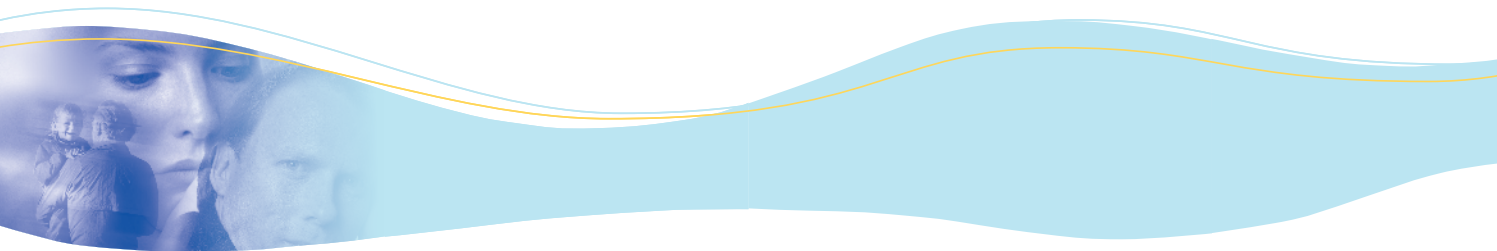
- De huid is gevoeliger voor ultraviolette stralen;
- bepaalde geneesmiddelen veroorzaken een kriebelend of een brandend gevoel aan de handen of de voeten (door aantasting van de perifere zenuwen);
- bepaalde geneesmiddelen kleuren de urine of veranderen de geur ervan; drink veel om eventuele problemen bij het plassen te voorkomen;
- soms stelt men een waterophoping vast (opzwellen van het gezicht, de handen, de voeten of de buik); uw arts kan indien nodig de gepaste behandeling voorschrijven.

Symptomen die patiënten in chemotherapie onmiddellijk moeten melden bij hun arts:

- koorts (lichaamstemperatuur boven de 38,5 °C), met of zonder rillingen;
- spontane ecchymose (blauwe plekken) die niet te wijten zijn aan een val of zich stoten;
- ononderbroken bloeding van een kleine wonde (gedurende meer dan een half uur) - bijvoorbeeld constante neusbloedingen;
- problemen zoals pijn of vermoeidheid bij het bewegen van de ledematen.

Symptomen die patiënten in chemotherapie moeten melden bij hun arts indien ze langere tijd (24u) aanhouden:

- braken gedurende meer dan 24 uur na het eind van een behandeling;
- diarree gedurende meer dan 24 uur;
- geen stoelgang voor meer dan 4 opeenvolgende dagen;
- abnormaal overvloedige regels;
- bloed in de ontlasting of urine;
- symptomen van bloedarmoede zoals vermoeidheid, hartkloppingen, duizeligheid;
- kortademigheid;
- plotse huiduitslag;
- pijnlijke zones in de mond en/of slikproblemen die eten en drinken verhinderen;
- pijn en/of een branderig gevoel bij het plassen;
- tintelingen of gevoelloosheid in de vinger-
toppen of tenen;
- elk bijkomend nieuw symptoom dat verband zou kunnen houden met de behandeling en waarvoor uw arts u gewaarschuwd heeft.



■ Vooruitgang

Combinatie met doelgerichte geneesmiddelen

Steeds vaker wordt chemotherapie gecombineerd met zogenoemde 'doelgerichte geneesmiddelen', een vertaling van het Engelstalige begrip 'targeted therapies'. Deze medicijnen, die voortkomen uit recent onderzoek, hebben een andere, meer specifieke werking dan cytostica:

- Signaaloverdrachtremmers blokkeren het signaal dat een kankercel aanzet tot delen;
- Angiogeneseremmers voorkomen de vorming van nieuwe bloedvaten naar kankercellen;
- Monoklonale antilichamen herkennen kankercellen aan het feit dat er specifieke eiwitten op het oppervlak van de cellen aanwezig zijn.

Behandeling met doelgerichte middelen zijn nog in ontwikkeling en vinden vaak plaats in klinisch onderzoeksverband. Maar bij bepaalde soorten kanker zijn deze middelen al onderdeel van een standaardbehandeling.

Chemoradiatie

Chemoradiatie is de gelijktijdige toediening van chemotherapie en radiotherapie. Chemotherapie versterkt de werking van bestraling. De combinatiebehandeling is meer belastend, omwille van de gecombineerde bijwerkingen.

De behandeling wordt onder meer toegepast bij tumoren in het hoofd-halsgebied, baarmoederhalskanker, kanker van de anus, longkanker en slokdarmkanker. Chemoradiatie wordt alleen in ziekenhuizen gegeven die over een Dienst radiotherapie beschikken.

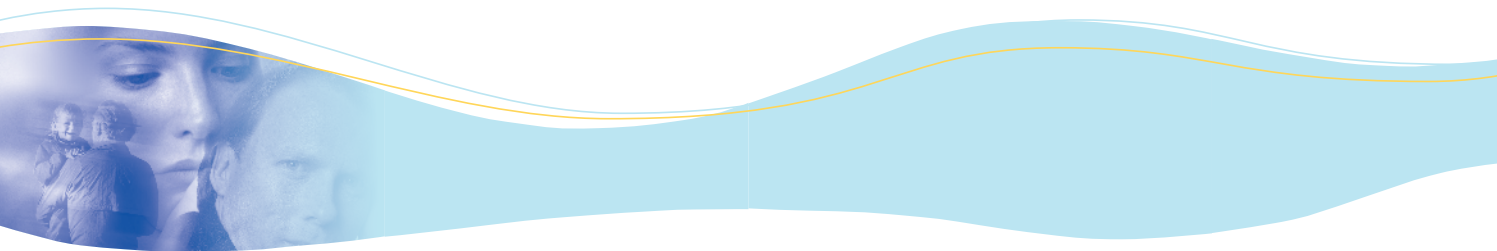
■ Levenskwaliteit

Recent kwamen er **geneesmiddelen** op de markt die de **ongewenste bijwerkingen** van chemotherapie met succes **tegengaan**.

Naast hun positieve invloed op de levenskwaliteit van de patiënten, kan men dankzij diezelfde geneesmiddelen hogere doses van chemotherapie geven. Dat biedt dan weer een **grotere doeltreffendheid** tegen kanker.

Anderzijds zou een betere kennis van de werkingsmechanismen moeten toelaten om de afweermechanismen tegen te gaan die bepaalde kankers tegen de behandeling ontwikkelen.

De inspanningen van de farmaceutische industrie tenslotte doen de ontdekking van krachtiger of beter te verdragen geneesmiddelen verhoppen.



■ Nuttige informatie

Vermoeidheid

Vermoeidheid is een bijwerking van kanker en/of de behandeling, die steeds meer door patiënten wordt gemeld. Patiënten kunnen soms na lange tijd nog last hebben van extreme vermoeidheid. Spreek hierover met uw arts. Hij kan u raad geven om deze vermoeidheid te verhelpen of de gevolgen hiervan te verminderen.

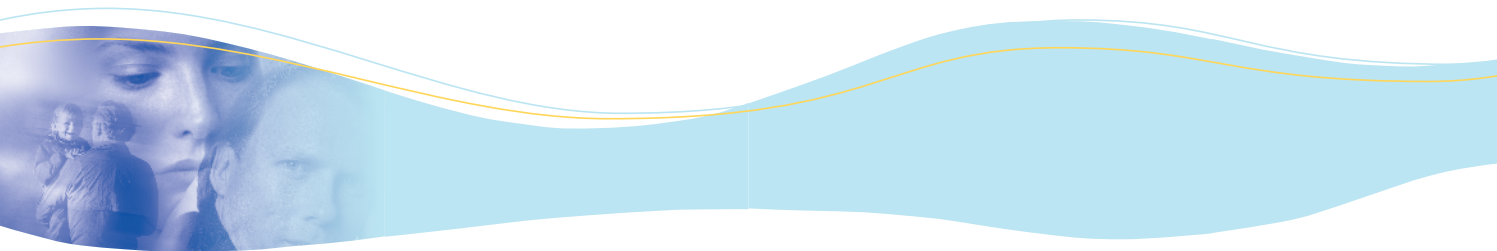
Stichting tegen Kanker heeft een gratis programma voor aangepaste fysieke activiteit, dat helpt de vermoeidheid te bestrijden. Iedereen met of net na kanker kan zich inschrijven. Meer info op www.rekanto.be.



Het lijden van de patiënten verlichten

Als er sprake is van kanker, denken veel mensen onmiddellijk aan pijn. Dat is zeker niet de regel. Een kanker op zich is zelden pijnlijk, maar het binnendringen in of de samendrukking van organen, bloedvaten of zenuwen kan pijn veroorzaken. Er bestaan verschillende manieren om pijn te verzachten, van aspirine tot morfine (bij correct gebruik is het een uitstekend geneesmiddel), over chirurgie, chemotherapie of palliatieve radiotherapie (om het lijden van de patiënt te verzachten).

Om een optimaal effect te hebben, moeten de behandelingen onder medisch toezicht gebeuren en moeten de patiënten ze nauwgezet opvolgen. Zo is het van kapitaal belang zich strikt te houden aan de voorgeschreven doses pijnstillers.



Het belang van een goede voeding

Kwaliteitsvolle voeding is voor iedereen belangrijk, zeker als de ziekte of de behandelingen het gestel op de proef stellen. Probeer zoveel mogelijk normaal te eten. Vraag uw arts of diëtist gerust om raad, als u moeilijkheden hebt.

Volg nooit op eigen houtje een zogezegd anti-kankerdiët. De doeltreffendheid ervan is nauwelijks aangetoond en u loopt het risico uw lichaam op een ongelegen moment te verzwakken.

Een brochure met als titel "Voeding bij kanker" is op simpel verzoek verkrijgbaar bij Stichting tegen Kanker. Op de website www.kanker.be vindt u ook tal van adviezen over dit onderwerp.

Het belang van goede moed

Goede moed is altijd belangrijk, zelfs al volstaat dat niet om de beste genezingskansen te garanderen. Toch is het een essentieel element om beter te leven, wat er ook gebeurt. Het helpt u om de moeilijke momenten van de ziekte en de behandeling gemakkelijker door te komen.

Het is dus zeer normaal dat er zich ups en downs voordoen. Houd uw problemen niet voor uzelf. Praat erover met iemand die dichtbij u staat, met iemand van het verplegend personeel of met een psycholoog.





Het belang van een vertrouwensrelatie met de mensen die u verzorgen

Deze brochure beantwoordt ongetwijfeld niet alle vragen die op dit moment bij u leven of die later bij u op zullen komen. Dat was ook niet het doel.

Met deze algemene uitleg hebben we geprobeerd u de voornaamste aspecten van de behandelingen beter te leren begrijpen. Zo bent u beter geplaatst om aan uw arts de vragen te stellen die u bezighouden. Enkel hij kan de ontwikkeling van uw geval volledig duiden.

Uiteraard mag u niet vergeten dat de geneeskunde niet altijd antwoorden heeft op alle vragen. Elke patiënt is immers anders.

Vraag uw arts indien nodig gerust om uitleg en durf uw vragen opnieuw te stellen tot u een begrijpbaar antwoord hebt gekregen ...

Dat zal u helpen om een echte dialoog op te bouwen, wat broodnodig is om de ziekte het hoofd te bieden. Zo neemt u in gezamenlijk overleg en in het volste vertrouwen alle beslissingen.

Bezoek onze website www.kanker.be

In de rubriek "Kankers" vindt u veel nuttige informatie. U kunt er ook onze vele brochures raadplegen onder de rubriek "Publicaties". Deze kunnen ook besteld worden op het nummer 02 733 68 68.

Stichting tegen Kanker: één missie, drie doelstellingen

Stichting tegen Kanker heeft slechts één ambitie: zoveel mogelijk vooruitgang maken in de strijd tegen kanker.

Om dat mogelijk te maken werken we op drie niveaus:

☞ Wij financieren het kankeronderzoek in België

Om de genezingskansen te verhogen, financieren wij het werk van onderzoekers in de grote onderzoekscentra in ons land, voornamelijk universiteiten.

☞ Wij bieden sociale hulp, financiële steun en informatie aan patiënten en hun naasten

Om de levenskwaliteit van mensen met kanker te verbeteren, bieden wij informatie, sociale hulp en ondersteuning aan personen met en na kanker en hun naasten.

☞ Wij promoten een gezonde levenswijze, preventie en opsporing door het breed verspreiden van wetenschappelijk gevalideerde informatie

Om het risico op kanker te verminderen, moedigen wij het publiek aan om een gezonde levenswijze aan te nemen en deel te nemen aan opsporingsprogramma's. Daarom verspreiden wij op brede schaal wetenschappelijk gevalideerde informatie.